

Балуца Т. П.
к.політ.н, старший викладач
кафедри філософії, історії та політології
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОСВІТІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасний період розвитку суспільства характеризується сильним впливом на нього інформаційних технологій, які проникають в усі сфери людської діяльності і утворюють глобальний інформаційний простір. Невід'ємною і важливою частиною цих процесів є інформатизація освіти.

Протягом останніх 50—60 років відбувається активний дискурс щодо характеристик сучасного суспільного устрою та його переорієнтацією від матеріальних носіїв до інформаційних пріоритетів та доміанти знань у побудові соціальної інфраструктури. Розгляд проблеми інформаційного суспільства започатковано працями Д. Белла, О. Тоффлера, Й. Масуди, Д. Лайона. Про динаміку цивілізації, роль інформації в житті суспільства розглядали у своїх працях М. Вебер, Х. Ортега-і-Гассет, А. Тойнбі, О. Шпенглер, М. Хайдеггер, К. Ясперс. Питання інформаційних відносин в умовах постіндустріального суспільства як об'єкта наукового аналізу висвітлені в роботах таких зарубіжних авторів, як Ф. Фукуяма, Ю. Габермас, Д. Тапскотт. Вплив інформаційних процесів на суспільний розвиток та взаємодію "індивід – суспільство досліджують Р. Абдеєв, С. Джура, В. Лях та інші.

В даний час в Україні йде становлення нової системи освіти, яка орієнтована на входження у світовий інформаційно-освітній простір. Цей процес супроводжується певними змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу. Інформаційні технології покликані стати не додатковим чинником в навчанні, а невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, що значно підвищує його ефективність. Основні надії покладаються на створення і супровід інформаційно-освітніх середовищ відкритого і дистанційного навчання, на розвиток нових об'єктних технологій створення баз навчальних матеріалів, поряд з розвитком традиційних технологій розробки цифрових освітніх ресурсів

Інформаційні технології (ІТ) на сьогоднішній день стають одним з основних пріоритетів в плануванні розвитку вищої освіти, як на Заході, так і в інших частинах світу. На думку Роберта Ширана (Robert Sheeran), ректора університету Сетон-Хол, саме включеність ІТ в навчальний процес виявляється для вступників тим привабливим моментом, на підставі якого вони вибирають, в який інститут піти [1, с. 34].

Крім того, ІТ важливі не тільки для успішної конкуренції різних вузів на ринку вищої освіти, а й для успішного функціонування самих цих вузів. Без використання ІТ сьогодні стає неможливим ефективно управляти освітнім процесом. Як говорить Джон К. Хітт (John C. Hitt), ректор університету Центральної Флориди, «протягом не одного десятка лет ми обговорювали зв'язок інформаційних технологій та вищої освіти, але лише сьогодні ми вперше розуміємо, що технології викликають перспективні ... зміни, які настільки значні і всепроникні, що стає неможливим або небажаним для вузів відривати свої стратегічні плани, цілі та напрямки діяльності від ініціатив, ресурсів і управління в області ІТ» [3].

Згідно Хокріджу існують чотири принципи підстави для впровадження інформаційних технологій в освіту: соціальне, професійне, педагогічне і каталітичне. Соціальне підставу полягає у визнанні ролі, яку технології відіграють сьогодні в суспільстві, необхідність для освіти відображати інтереси суспільства і потреби демістифікувати технології для студентів. Професійне підстава складається в необхідності підготовки студентів до таких типів професійної діяльності, які вимагають навичок використання технологій. Педагогічна підставу полягає в тому, що технології

супроводжують процес навчання, надаючи більш широкі можливості комунікації та більш якісні матеріали, що підсилює викладання традиційних предметів. Нарешті, технології можуть виробляти каталітичний ефект не тільки на освіту, а й на суспільство в цілому, удосконалюючи виконання, викладання, адміністрування, управління, підвищуючи ефективність, надаючи позитивний вплив на освіту і змінюючи владні відносини між викладачами та студентами [2].

Андріан Бошнер з університету Уорвіка в Ковентрі (Великобританія) відзначає наступні вигоди від впровадження ІТ у вищу освіту:

- посилення загальної студентської мотивації;
- підвищення якості навчального досвіду і перехід від пасивного до активного навчання.;
- інституційної культури, особливо щодо можливості скористатися технологіями;
- посилення здатності переносити навички (наприклад, незалежного навчання або навичок користування ІТ);
- підвищення якості викладання;
- більш гнучкий доступ студентів до навчальних матеріалів, як через сайти (або системи телекомунікацій), так і поза сайтів.

Інформатизація освіти сьогодні стає домінуючим фактором, який впливає на прискорення соціальних трансформацій сучасного суспільства. Нові технології створюють нові можливості, нові горизонти для розвитку особистості, розширюють діапазон вибору окремої людини.

Знання та інформація пронизують усі сфери суспільного життя: виробничу, технічну, економічну, екологічну, соціальну, політичну, управлінську, сервісну. Вони є вертикальним зрізом суспільства. Особливу роль в цьому суспільстві грає не стільки знання і інформація, скільки їх недолік. Мета виробництва знань і інформації - зробити їх корисними суспільству, доступними всім його членам, а не лише вузькому колу носіїв влади або їх виробникам.

У сучасний період розвитку суспільства, що характеризується корінними змінами соціально-економічної, політичної та інших сфер, метою освіти стає формування творчо мислячих фахівців, які мають високу інформаційну культуру, здатних швидко адаптуватися в світі, що стрімко змінюється. Необхідність розробки нових підходів до навчання диктується незадоволеністю суспільства якістю. Зміна умов життя суспільства неминуче спричиняє вдосконалення освітніх концепцій.

Освіта здобувачів - це соціальне замовлення суспільства, яке обумовлено соціально-психологічними потребами суспільства, рівнем його розвитку, моральними та моральними цінностями цього суспільства. На жаль, процес модернізації у системі освіти проходить не стрімко.

Основна мета використання інформаційних технологій у навчальному процесі як інноваційного підходу в освіті полягає у розвитку здібностей здобувачів на основі саморегуляції та самоосвіти; формування наукового фундаменту для успішного прогнозування власної професійної діяльності, творчого розвитку особистості та правильного вибору індивідуальної програми людини.

Взявши за основу дослідження інформованість студента, то як він трактує її зміст і спрямованість, можемо проаналізувати:

- обізнаність студента про соціальному середовищі, яка характеризується обсягом інформації про неї;
- вибірковість студента щодо інформації про соціальному середовищі, яка характеризується конкретним змістом і спрямованістю;
- ступінь активного ставлення до соціального середовища, яка характеризується навчальної, суспільно-політичної, духовної активністю студента;
- ступінь впливу інформованості студента на його поведінку, цінності, світогляд.

У процесі навчання у вищих навчальних закладах за допомогою інформаційних технологій студент вчиться працювати з текстом, створювати графічні об'єкти та аналізувати дані, використовувати різні навчальні платформи та проходити навчання.

При використанні інформаційних технологій в освітньому процесі підвищується мотивація навчання та стимулюється пізнавальний інтерес учнів. Для життя в інформаційному суспільстві стає важливим поєднання стійкого світогляду, особистісної свободи з високою психологічною лабільністю, здатністю творчо засвоювати, переробляти і створювати інформацію. Новий тип життєдіяльності особистості в такому суспільстві передбачає зміни в суті освіти, його цілі, зміст, методи і технології.

У багатьох розвинених країнах світу сьогодні активно йде процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства. У цих умовах засоби створення і використання інформаційних ресурсів в будь-якій розвиненій країні мають бути на рівні сучасних вимог. Такими засобами є:

- наукова методологія, використовувана в інформаційній сфері суспільства;
- програмно-апаратні засоби інформатизації;
- сучасні інформаційні технології.

Сьогодні в нашій країні відбувається становлення нової системи освіти, орієнтованої на інтеграцію в світове інформаційно-освітній простір. Цей процес супроводжується помітними змінами в організації процесу навчання, який повинен відповідати сучасним технічним можливостям. Проникнення сучасних інформаційних технологій в сферу освіти дозволяє якісно змінити методи і організаційні форми навчання, зробивши його більш зручним і доступним [4, с.12].

Список використаних джерел

1. Макаренко Л.Л. Інформатизація освіти як пріоритетний напрям модернізації освіти в умовах інформаційного суспільства. Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова. 2013. № 43. Серія 5.
2. Хокридж Д. Педагогічні питання сучасного і минулого. 1983 - №2 - С. 93-107.
3. Відкрита освіта в єдиному інформаційному просторі <https://library.ucf.edu/news/category/all-libraries/john-c-hitt-library/>
4. Жук Ю. О. Комп'ютерно орієнтовані засоби навчальної діяльності: проблеми створення та впровадження // Науковий вісник Ізмаїльського держ. пед. ін-ту. Ізмаїл : ІДГУ, 2004. Вип. 16. С. 11-15.
5. Дефіцит ІТ-фахівців в Україні. УНІАН ОСВІТА [Електронний ресурс]. – <http://education.unian.net/ukr/detail/190597>